

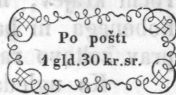
GLASNIK SLOVENSKI.

Velja

1 gld. 15 kr. sr.

Lepoznansko-podučen list.

Po pošti

1 gld. 30 kr. sr.

Odgovorni urednik in izdatelj: A. Janežič.

Št. 2.

V Celovcu 15. julja 1858.

2. ZV.

Noč.

(Spisal Fr. Cegnar.)

Polnoč ura bije,
Brez števila zvezd na nebu sije.
In med njimi tiha luna plava,
Blede žarke iz višave
Vliva na nižave.

Bisern pas šumljaje
Dere potok skoz tamotne gaje,
Val za valom na skalovje pluska;
Bistra voda brege pere,
V sivo reko dere.

Sova se huduje,
S kljunom tici sivo perje ruje;
Iz berlogov divja zver prihaja,
Iz debelih gojzdov hodi,
Po poljanah brodi.

V hiše stopa spanje,
Za njim hodi lahkonožno sanje,
Čudno na uho šepeta spijočim,
Bele grade jim obeta,
S ternjem čelo opleta.

Pevce ne miruje,
V tihem miru zlato pesen kuje;
Širi se mu serce v tesnih persih,
Bister potok harmonije
Mu iz serca lije.

Bogatin počiva,
Svilnata odeja ga pokriva;
V slami vbogi trudne ude krepi;
S skerbjjo se skopin odeva,
Zlati kup prešteva.

Zvezda se uterne,
In človeka černi pert ogerne;
Poleg njega zvesta duša joka;
Mertvega na pare deva,
V tugi omedleva.

Luni se umika,
Med germovjem se zločin potika;
Kruti tolovaj preži ob cesti;
Po tamoti zli duhovi
Se glasijo sovi.

Božji angelj čuje:
Nad pravičnim krila razteguje,
Hudega duha podi od njega,
Sladki mir na lice trosi,
Duše k Bogu nosi.

Martin Kerpan z Verha.

(Konec.)

Prišel je čas boja z velikanom; bilo je ravno svetega Erazma dan. Kerpan vzame kij in mesarico, zausede kobilico, pa jezdi iz mesta na travnik, kjer se je Berdavs bojeval. Martina je bilo čudno gledati: njegova kobilica je bila majhna, noge je imel velike, tako da so se skoraj po tleh za njim vlekli; na glavi je pa nosil star klobuk ši-

ročih krajev, na sebi pa debelo suktnjo iz domače volne: vender se nobenega ni bal; celó sam cesar ga je rad poslušal, kader je kakšno prav žaltovo razderl.

Ko ugleda Berdavs jezdicca, svojega sovražnika, začne s hrohotom smejati se, in reče: „Ali je to tisti Kerpan, ki so ga poklicali nad me tako deleč, tam z Verha od svete Trojice? Mar bi raje bil ostal doma za pečjo, da bi ne cvelil svoje stare matere, ako jo še imaš, da bi ne žalil svoje žene, ako ti jo je Bog dal. Pojdi mi izpred oči, da te vidil ne bom, pa le naglo, dokler mi je serce še usmiljeno. Če me zgrabi jeza, ležal boš na zemlji kervav, kakor je sam cesarjev sin in sto družih!“

Kerpan mu odgovori: „Če nisi z Bogom še spravljen, urno skleni, kar imaš; moja misel ni, dolgo čakati, mudi se mi domu za peč; tvoje besede so mi obudile v sercu živo željo do svoje kočice in do svoje peči; ali poprej vender ne pojdem, da tebi vzamem glavo. Pa ne zameri! To mi je naročil moj gospod, cesar; jaz nisem vedil ne za te, ne za tvoje velikanstvo in za vse kervave poboje. Prijezdi bliže, da si podava roke: nikoli si jih nisva poprej; nikoli si jih ne bova pozneje; ali pravijo, da Bog nema rad, če pride kdo z jezo v sercu pred sodni stol.“

Velikan se nekoliko začudi, ko to sliši. Naglo prijezdi, ter mu poda svojo debelo roko. Kerpan mu jo pa tako stisne, da precej kri izza nohtov udari.

Berdavs malo zareži, pa vender nič ne pravi, ampak misli si: ta je hud in močan: pa kaj bo — kmet je kmet; saj ne zna bojevati se, kakor gre junakom.

Urno zasuknela vsaki svojega konja, in zdirjata si od deleča zopet naproti. Berdavs visoko vzdigne meč, da bi uže o prvem odsekal sovražniku glavo; ali ta mu urno podstavi svoj kij, da se meč globoko zadere v mehko lipovino; in preden ga velikan more izdreti, odjaha Kerpan z male kobilice, potegne Berdavsca na tla, pa ga položi, kakor bi otroka v zibel déval, ter mu stopi za vrat in reče: „No, zdaj pa le hitro izmoli en očenašek ali dva, in pa svojih grehov se malo pokesaj; izpovedal se ne boš več, nimam časa dolgo odlašati, mudi se mi domu za peč: znaj, da komaj čakam, da bi zopet slišal zvon, ki poje na Verhu pri sveti Trojici. To izreče, pa vzame počasi mesarico, ter mu odseka glavo, in se verne proti mestu.

Dunajčanje, ki so do zdaj le od deleča gledali, prideró k njemu, tudi sam cesar mu pride naproti, pa ga objame pričó ljudstva, ki je vpilo na vse gerlo: Kerpan je nas otel! Hvala Kerpanu, dokler bo Dunaj stal!

Kerpanu se je to kaj dobro zdelo, da je dosežel toliko čast, in deržal se je na svoji kobilici, kakor bi šel v gostje vabit. Saj se je tudi lahko; še tu med nami, če kdo kacega slepca ali belouško

ubije, še ne vé, na kateri germ bi jo obesil, da bi jo vidilo več ljudi.

Ko pridejo v cesarsko poslopje vsi knezi, vojskovodje in vsa prva gospoda s Kerpanom, spregovori naj na prvo sam cesar in pravi: „Zdaj si pa le izberi! Dam ti, kar želiš, ker si zmozel toliclega sovražnika, in otél deželo in mesto velike nadloge in nesreče. Nemam take stvari v cesarstvu, da bi djal: ne dam ti je, če jo hočeš; celo Jerico, mojo edino hčer, imaš na ponudbo, ako nisi še oženjen.“

„Oženjen sem bil, pa nisem več, odgovori Kerpan; rajnica je umerla, druge pa nisem iskal. Sam ne vem, kako bi vender, da bi ne bilo meni napek, Bogu in dobrim ljudem pa všeč. Vašega dekleta sem uže vidil. Če je tudi še tako pametna, kakor je lepa, potlej naj se le skrije moja babnica pred njo v vsih rečeh. Dobrote res da je navajena, tistega ne bom djal, ker je od bogate hiše doma; pa saj na Verhu pri sveti Trojici spet nismo zgolj berači; pri nas tudi skozi vse leto visi kaj prekajenega na ražnu. Samo to ne vem, kako bo? — Nesla sva bila z Marjeto v opertnih košéh enkrat grozdje v Terst. Nazaj gredé mi je bila pa ona zbolela na potu. Tako se mi je sitno zdelo, da vam ne morem povedati! Raje bi bil imel, da bi se mi bile utergale v cerkvi naramnici obé kmalo, takrat ko bi rayno bil sveče prižigal. Ni bilo drugače: naložil sem jo v opertni koš, koš pa na pleči, ter sem koračil mastito ž njo! Izhajal bi uže bil; saj Mretačka je bila tako majhna, kakor deklina trinajstih let — pa jih je nadloga vender imela uže trideset, ko sva se jemala — težka tedaj ni bila; ali kamor sem prišel, povsod so me vprašali, kakšno kramo prodajam? To je presneto slaba krama, babo po svetu prenašati! In ko bi se zdaj na cesti nama spet kaj tacega nakretilo, vaši hčeri namreč in pa meni? Od tukaj do Verha se pot vleče, kakor kurja čéva. Koša revež nemam, kobilica ima pa samo eno sedlo! Pa bi tudi ne bilo čudo, ko bi zbolela; saj vemo vsi, da take mehkode niso vajene od petih zjutraj do osmih zvečer cika coka, cika coka s konjem. Če se to prav do dobrega vse premisli, menda bo nar boljše, da vam ostane cesarici, meni pa udovstvo, čeravno prav za prav dosti ne maram zanje; ali kar Bog da, tega se človek ne sme braniti.“

Cesarica pa še zdaj ni bila pozabila košate lipe nad kamnito mizo na vertu; zato je tudi ni bilo zraven; poslušala pa je za vratmi, kakor imajo ženske navado, ki bi rade vse izvedile. Ko sliši, da cesar ponuja Kerpanu svojo hčer v zakon, pride tudi ona, in pravi: „Ne boš je imel, ne! Lipo si mi izpridil; hčere ti pa ne dam! Ljubeznjivi moj mož! menda ti je kri v glavi zvréla — ne morem ti dobrega reči — da govoriš take besede, ki sam dobro veš, da so prazne ena in druga. Pa tudi vas naj bo sram vas, gospodje! Gerdo je takó, da se mora kmet za vas bojevati! Še dan danes bi lipa lahko stala, pa tudi velikan več ne imel glave, ko bi vi kaj veljali. Pa saj vem: kar so se obabili možje, je vsaka baba neumna, ktera se omoži! Res

je, Kerpan! otel si cesarstvo, in tudi Dunaj si otel; zato boš pa dobil vina sod, ki derži petdeset malih veder, potem sto in pet pogač, dvajset jancev; in pa osem in štirideset krač ti bomo dali. Dobro me poslušaj! To moraš pa vse domu na Krajnsko spraviti, ako hočeš. Prodati pa ne smeš cepêra, ne tukaj, ne na potu. Kader boš na Verhu pri sveti Trojici, potlej pa stori, kakor se ti zdi. In ker zdaj nimamo tukaj nobenega Berdavsa več, menda ne bo napek, če osedlaš imenitno svojo kozico, ki praviš da je kobilica, pa greš lepo po časi proti Verhu. Pozdravi mi tamkaj vse Verhovščke, posebno pa mater županjo!"

Cesarica je to izgovorila, pa je šla precej spet v svoje hrame. Vsih gospodov je bilo jako sram. Kaj bi jih pa tudi ne bilo? Prebito jih je obrenkala; prav kakor tacim gre! Kerpan se je pa derzal, da je bil skoraj hudemu vremenu podoben. Kakor bi se za Mokricem bliskalo, tako je streljal z očmi izpod serditega čela; obervi so mu pa seršele, ko dve metli. Da te treni, kakó je bilo vsim okoli njega čudno pri sercu! Še cesar je plaho od strani gledal, cesar! Pa vender, ker sta bila vedno velika prijatla, zato se počasi prederzne in reče mu: „Kerpane, le ti molči; midva bova uže naredila, da bo prav! Kerpan ga pa nič ne poslušá, temuč zadene si na desno ramo kij, na levo pa mesarico, stopi k durim, in reče: „Veste kaj? Bog vas obvari! Pa nikar kaj ne zamerite!“ Na te besede prime za kljuko, pa kakor da bi hotel iti.

Cesar poteče za njim: „Čaki no! Daj si dopovedati! Bog nas vari; saj menda nisi voda!“

Kerpan odgovori: „Koga? Menité, da nisem še zadosti slišal, kalli? Meni bi gotovo segla brada uže notri do pasa, ali pa še delj, ko bi se ne ocedil vsaki teden dvakrat; pa bo kdo pometal z manoj? Kdo je po-me poslal kočijo in štiri konje? Vi ali jaz? Dunaja ni bilo meni treba, mene pa Dunaju! Zdaj se pa takisto dela z manoj? In pa še zavoljo mesa in vina moram očitke požirati? Uže nektere matere sem jel kruh, črnega in belega; nekterega očeta vino sem pil: ali nikjer, tudi pri vas nisem in ne bom dobil take postrežbe, kakorsna je v Razdertem pri Klinčarji. Ni gerjega na tem svetu kakor to, če se kaj da, potlej pa očita! Kdor noče dati, pa naj ima sam! Pa tudi, kdo bi mislil, da lipove pravde še zdaj ni kraja ne konca? Ali je bilo tisto drevesce vaš bog ali kaj? Tak les raste za vsacim germom, Kerpana pa ni za vsacim voglom, še na vsacem cesarskem dvoru ne, hvalo Bogu! Darove pa spet take dajete, da človek ne more do njih; to je ravno, kakor bi mački miš na rep privezal, da se potlej verti sama okrog sebe, doseči je pa vender ne more. Petdeset malih veder vina, pet in sto pogač, dvajset jancev, in pa osem in štirideset krač; tako blago res ni siromak; ali kaj pomaga? Prodati ne smem; iz Dunaja na Verh pa tudi ne kaže prenašati! Pa jaz bom drugo naredil, kakor se nikomur ne zdi! Deske si bom znesel na dvorišče, in ako

jih bo premalo, potlej bo pa drevje zapelo. Vse bom posekal, kar mi bo prišlo pod sekiro, bodi si lipa ali pa lipec, hudolesovina ali dobroletovina, nad kamnito ali nad leseno mizo; pa bom postavil sredi dvorišča kolibo, in tako dolgo bom ležal, dokler bo sod moker, pa dokler bom imel kaj prigrizniti. Ampak to vam pravim: samo še enkrat naj pride Berdavs na Dunaj, potlej pa zopet pošljite po-me kočijo in služabnika, ali pa še celo svojo hčer, ki ne maram za-njo malo in dosti ne; pa bomo vidili, kaj boste pripeljali z Verha od svete Trojice! Ako bo Kerpan, mesa in kosti gotovo ne bo imel; ampak iz ovsene slame si ga boste morali natlačiti; pa se ga ne bodo še vrabci dolgo bali, nikar uže velikani! Mislil sem iti brez besedice govorjenja. Ker ste me pa sami vstavili, ne bodite hudi, če sem vam katero grenko povedal; saj menda veste, kako je djal rajnik Jernejko na Golem: ali ga bom s pogačo pital, kader se s kom kregam! Kar ga bolj vjezi, to mu zabelim. Zdaj pa le zdravi ostanite!”

Cesar pravi na to: „Martin, poterpi no! Vsaj ne bodi tako neučakaven. Ti ne pojdeš od naše hiše, verjemi, da ne. Saj sem jaz gospodar, veš!”

Kerpan odgovori: „Vsaki človek je tak, kakoršnega je Bog dal; vsaki ima nekaj nad sabo: kdor ni gerbast, morda je pa trobast! Moje obnašanje ni za vas uže vidim, da ne. Tega se tedaj ne menimo, da bi jaz tukaj ostal. Saj tudi kobilica, ki se ji pravi kozica, ni vajena zmirom ob suhi kermi. Doma se je pasla po gozdu, na potu pa ob cestah!”

Na to pristopi minister Gregor, ki je imel ključke od cesarske kase, ker taki imajo za vsako reč posebej služabnika. Minister se oglasi: „Cesarost! veste kaj? Vaš norec Stehàn je umerl; včeraj smo imeli osmi dan za njim, Bog mu daj nebeško luč! Stehan in Kerpan, to si je nekam jako podobno. Kaj menite? Morda bi le-ta prevzel njegovo službo? Nič se ne vé. Zvitorepec je; debel je; smešen tudi, jezičen ravno tako; vse kerščanstvo ga nima tacega!”

Kerpan odgovori: „Magister Gregor, veste kaj? Enkrat sem bil vaš bebec, dvakrat pa ne bom. Smejalo bi se malo in veliko meni in moji zarobljeni pameti, ko bi to naredil. — Zdaj pa dobro, da mi je prišlo na misel! Kmalo bi bil pozabil, kar imam uže dolgo na jeziku. Cesarost! nekdam ste me bili srečali s kobilico v snegu kaj ne?”

Cesar: „Bilo je tako bilo!”

Kerpan: „Kaj pa sem nesel na tovoru?”

Cesar: „Bruse pa kresivno gobo.”

Kerpan: „To je bilo tačas, ko ste se vi peljali v Jeruzalem.”

Cesar: „Bosa je ta! V Terst sem šel; za Jeruzalem toliko vem, kolikor za svojo zadnjo uro.”

Kerpan: „Jaz pa za bruse in kresivno gobo ravno toliko. Takrat, veste, vam nisem bil resnice povedal, kar mi je še zdaj žal. Angleško sol sem prenašal. Saj se nisem bal prav za prav ne vas, ne vašega

kočijaža. Pa taka je le: kader se človek zasukne iz pravega pota, naj bo še tako močan, pa se vender boji, če veja ob vejo udari.“

Na to pravi minister Gregor: „Ne veš, da je prepovedano? To je nevaren človek; državi dela škodo. Primate ga, zaprimo ga!“

Kerpan odgovori: „Kdo me bo? Morda vi dolgopetec, ki ste suhi, kakor ražen; ki je vas in vašega magistrovanja z vami komaj za polno pest? Z eno samo roko vas porinem čez svetega Štefana streho, ki stoji sredi mesta! Nikar praznih besed ne razdirajte!“

Cesar pravi: „Le ti meni povedi, če bi morda še kaj rad. Midva ne bova v sovraštvu ostala ne, če Bog da, da ne. Minister Gregor, ti ga pa le pusti! Uže jaz vem, kako je!“

Kerpan odgovori: „Poslušajte me tedaj! Moje otepanje z Berdavsom vém da je imena vredno. Kaj se zna? Morda bodo postavači še celo skladali pripovedovavke in pesmi, da se bo govorilo, ko ne bo ne vas ne mene, kosti ne persti, če ne bo magister Gregor dal drugače v bukve zapisati. Pa naj stori, kakor če; meni se ne bo s tim ne prikupil, ne odkupil. Ampak vender je vsaki delavec vreden svojega plačila, to sem v cerkvi slišal. Če je vaša draga volja, dajte mi tedaj pismo, ki bo veljavno pred vsako duhovsko in deželsko gosposko; pa tudi svoj pečat morate udariti, da bom brezi skerbi nosil angleško sol po svetu. Če mi to daste, naj bom ves malopridnež, kolikor me je pod klobukom, ako vam bom kdaj kaj opotikal, dokler bom tovoril!“

Cesar je bil precej pri volji; minister Gregor pa nikakor ni pritegnil. Ali cesar ga ni poslušal, ampak še le djal je: „Gregor, vzemi pero, pa zapiši, kakor je Martin rekel!“

Minister Gregor se je kislo deržal, branil se pa le ni, kar so mu veleli; zakaj cesarja se vender vsaki boji. Kader je bilo pismo narejeno in zapečateno, pravi cesar Kerpanu: „Martin, ali prodaš meni pogače in vino, pa kar je še družih reči? Nar laže bo tako lej! S cesarico bom uže jaz govoril, da bo prav. Mošnjo cekinov ti dam; ti boš pa blago pustil. Kdo bo to prenašal iz Dunaja do svete Trojice?“

Kerpan odgovori: „Poldrugo mošnjo, pa še kakšno krono po verhu, vem da je lepo vredno, ko bi prodajal brat bratu. Pa naj bo no, pri vas ne bom na tisto gledal. Samo da jaz ne bom imel pri cesarici zavoljo tega nikakoršnih ohodkov; ne lazim rad okoli gosposke! Pa saj imam priče, da ste vi prevzeli vse sitnosti, ki bodo prišle prvič ali drugič iz tega, dobro me poslušajte!“

Cesar mu de: „Nič se ne boj; to bom uže poravnal sam brez tebe. Na mošnjo; tu je pa še pismo. Saj nocoj tako še ne pojdeš iz grada, če le misliš iti; priklonil se je uže dan, ter noč se bliža.“

Ali Kerpan odgovori: „Lepa hvala vam bodi nar popred za pisemce, da ga bom v zobe vergel vsacemu, kdor me bo vstavljal na cesti; pa tudi zavoljo mošnjička se ne bom kerčil. Kaj se vé, kaj zadene človeka v ne-

znanji? Morda mi utegne še na hvalo priti. Vselej pravijo: bolje derži ga, kakor lovi ga! Pri vas pa ne bom ostajal čez noč, ako se vam ne zamerim skozi to. Uže hudo me ima, da bi spet enkrat bil na Verhu pri sveti Trojici. Samo še nekaj bi vas rad prosil, ko bi mi dali človeka, da bi me spremil do ceste. Mesto je veliko; hiš je, kolikor jih nisem še vidil, kar sol prenašam, akoravno sem uže v Reki bil, tudi v Kopru, na Verhniki in v Ljubljani; ali tolicih ulic ni nikjer. S kočijažem sva se hitro vozila, in toliko vem, kod sem prišel, kakor bi bil imel oči zavezane; pa sem vender gledal na levo in tudi na desno; ali to ni dano vsacemu človeku, da bi vselej vedil, kje je.“

Cesar mu je obljubil svojega služabnika, potlej mu je roko podal, pa tudi Gregorju velel, da naj mu jo poda. Minister se ni branil; ali vender je bil zavoljo pisma ves zelen od jeze.

Kerpan zadene kij in mesarico, in to so bile njegove zadnje besede pred cesarjem: „Ko bi se spet oglasil kak Berdavs ali kdo drugi, saj veste, kje se pravi na Verhu pri sveti Trojici. Pozdravil bom pa uže Verhovščkeke in mater županjo. Zdravi ostanite!“

„Srečno hodi!“ pravi cesar, minister Gregor pa nič.

Vinska terta.

(Konec.)

Gotovo so že sadili terto ob času Homerja na Greškem in v mali Azii. Lepa je povest, v kateri so pripovedovali Gregi zgodovino vinstva.

Bog, ki preganja skerbi, jim je bil Dioniz, sin Jupiterjev in Perzefonin. Še v mladih letih je delal velike čudeže. Enkrat je spal na bregu morskem, pa so prišli mornarji in ga ukradli. Zbudil se je še le, ko so že daleč bili na širokem morji. Zastonj je prosil terdoserčnih mornarjev, da bi ga peljali nazaj na otok Naksos. Kermarju samemu se je smilil lepi in prijazni deček, pa kaj bi bil opravil sam proti vsem, ki so mislili dečka drago prodati. Pa glej, na povelje dečkovo se barka ustavi in kar premakniti se noče. Vinska terta se začne viti krog vesel in jamborov. Deček Dioniz sam je stal pred njimi kakor vinski bog, jezno majaje svojo s tertnim listjem ovito palico, in risi in levi so mu ležali pred nogami. Mornarji so se zbal, poskakali so v morje in se spremenili v ribe delfine. Le pobožnemu kermarju se ni zgodilo nič hudega, ki je peljal barko nazaj na Naksos, kjer so darovali naj poprej Dionizu. Ko je dorasel bog, je prehodil celi svet notri do daljne Indije, učil je ljudi terto saditi, pravice deliti in veliko umetnij. Povsod so ga spoštovali kot naj večjega dobrotnika. Vladarji, ki niso hteli terte saditi, so bili bolni na duhu in na telesu. — Večnemu bogu sovražne moči, Titani, so se bojevali z Jupiterjem. Sin mu je pomagal v podobi levovi, pa Titani so ga raztergali in ude raztrosili, Minerva

pa je prinesla Jupiterju še vroče serce, ki je še močno tolklo, in iz njega je izrasla terta, večno živa, ki ne bo nikdar minula.

Stari so rekli, da brez vina bi potihnile lepe umetnije; torej so mu posvetili en verh gore Parnasa. Oglodal je bil osel v Navplii terto; posvetili so torej Dionizu osla, ker osel jih je naučil terto obrezovati.

Mnogoverstne so bile misli o bogu Dionizu, mnogoverstne torej tudi šege, s katerimi so ga častili. Kar pitje zadeva, se nam ni treba sramovati naših prednikov. Gregi pa niso nikoli pili samega vina, ampak prilivali so tretjino vode.

V Atiki je sadil naj poprej terto Ikár, kteremu je Dioniz sam jo daroval bil in ga izvolil za svojega duhovna. Njegovi sosedje pa so se bili upijanili in ga ubili. Njegova hči Erigone se obesi iz žalosti na neko drevo v maratonskem gojzdu. Vmorivcem Ikarjevim, ki so oskrunili dar božji in naložili hudo pregreho umora nase in na svoje, je poslal Dioniz sušo v deželo in čudno nadlogo. Po njegovi volji namreč je htela vsaka hčer zadostiti Erigoni in se obesiti na drevo. To se je godilo, dokler niso zasačili umorivcov in jih pomorili.

Iz Greškega in iz Egipta so zanesli terto na Laško. Romul je daroval bogovom še mleko, Numa Pompilj je že prepovedal, da se ne sme merličem na germade polijati vina. Naj poprej so sadili terto krog Rima, kamor je prišla krog 180. leta pred Kristusom iz Greškega. Perve rimske postave so prepovedovale, da se ne sme piti vino pred 25. letom, Gregi pa niso bili tako natanjki. Na južno Francosko so zanesli Feničanje terto 600 let pred Kr. iz Azije. Severnim ljudstvom se je bilo vnelo poželenje do ognjenega laškega vina. Prilomastili so zato večkrat čez planine, da bi se ga napili, kar je duša poželela. Domician je bil prepovedal terto; pod dobrim vladarjem Probm se je pa razširilo vinstvo do reke Rajne in v Panonijo. Po zgodovinski stezi slediti domovini vinske terte je težko; mnoge povesti kažejo na mnogo krajev. Mogoče tudi ni drugače, ker skorej vsako ljudstvo je dobilo vinskó terto iz družega kraja. Skorej gotovo je doma terta v Azii v gojzdh Mingrelije in Imerecije, kjer še divja raste. Noetova povest dokazuje tudi že zgodno vinstvo med Kavkazom in Araratom.

Reja je terto tako spremenila, kaplja na dobroti toliko pridobila, da je kaj. Skušnje in vednosti so učile človeka, kako naj pripravlja vino, da bo naj bolje. Dosegel je človek tudi toliko, da sme se imenovati vinska kapljica naj blažja pijača v dolini grenkih solz. Kakoršnega vina poželi gerlo, sladkega ali močnega, z vsakim vé postreči umni gornik.

Terta raste po celi zemlji; pa čez 50° širokosti in med krogi solnčne vernitve se ne da saditi. V vročih krajih raste terta le na hribih, kjer je bolj hladno. Terta ne sterpi ne mraza ne vročine, če sta prehuda. Že v severni Afriki se terta v osojah naj bolje obnaša. V nekterih krajih Perzijskih skopljejo 6 do 10 čevljev globoke jame, v ktere sadé terto, da ji ni prevroče. V tacih vročih krajih ne delajo pvsod vina, ampak

vživajo le grozdje; tudi bi bilo vino škodljivo pri taki vročini. Mohamed je bil tedaj storil kaj modro, da je prepovedal bil vino.

Evropejci niso mogli biti nikjer brez vina. Zanesli so torej terto na vse kraje, kjer koli so se naselili in kjer je bil kraj zanjo. Skušali so jo tudi zarediti v Ameriki, pa nihtela rasti. Sedaj so pa začeli saditi domačo terto, ki tam divje raste, in obnaša se jim prav dobro, posebno v dolini reke Ohio. Nar imenitneja iz med vsih je terta, ki se zove „Katawba“, in še naj bolj preterpi mraz. Jagode ima sicer drobne, pa so sladke in dobro diše,

Na severni meji vinstva rastejo skorej naj boljše vina. Nektero je pa tudi, da vleče usta navskriž, da je joj! Pri nas sadé terto na južnih bregovih, v bolj vročih krajih tudi po ravnem. Terta ljubi dobro zagnojeno, peščeno parst, ne pa mokre ilovčaste. Kako ji vulkanske tla dopadajo, kaže vino, ki raste krog ognjobjljavajočega hriba Vezuva. Ne imenujejo tega vina zastonj solze Kristusove.

Če se ne obrezuje terta, izraste zelo velika. Pripoveduje se od ene na Francoskem, ki je bila debela kot mož čez pas, in ki je na leto dajala 350 steklenic vina. Na južnem Francoskem se še zdaj dobivajo grozdi, šest do deset funtov težki. Ko je bil poslal Mozes Jozuata in druge može, da bi bili ogledali deželo, ki se meda in mleka cedí, so dobili grozd, ki sta ga mogla možaka dva nesti na drogu. Neki popotnik pravi, da se še zdaj dobivajo tam grozdi 17 funtov težki. Iz svetega pisma vemo, da v Palestini je bilo nekdanj vinstvo glava poljedelstva, da je bila terta naj večji blagoslov obljubljene dežele. „Da bi še dolgo pil svoje vino, in sedel pod svojo terto in pod svojim drevsom figovim!“

Še nekaj k drobtinici iz slovenske slovnice.

V zadnjem „Glasniku“ je bil opomnil gospod M. C., da naši časniki napek tergajo sostavke z opombami: „dalje sledi“ in da to ni prav. Jaz tudi ravno tako sodim; le toliko bi še pristavil, da je slovenskim pisateljem glagol: „slediti“ verstnik glagolu: „terjati“, ker v obeh enako radi nemčujejo. „Slediti“, kolikor je meni znano, pri nas nema družega pomena, kakor: „spüren“, pa ne: „folgen“. Samo besedice: „poslednji, poslednjič, naposled, (naslednji)“, imajo nekoliko v sebi tiste misli, ki je v nemškem glagolu: „folgen“. Tedaj ni prav: „koze so se vernile v goro, kamor jim J. ni mogel vedno slediti“; t. j. wohin ihnen J. nicht immer folgen konnten. Reči bi se imelo: „kamor J. ni mogel vselej za njimi.“ Dalje beremo: „reče in pade pred kupcom na tla, in midva slediva njegovemu izgledu“ — wir zwei folgten seinem Beispiele. Slovenski bi bilo: „pade pred kupcom na tla, midva pa ravno tako.“

F. Levstik.

Narodne pesmi.

a) Iz Varaždinske okolice.

(Poslal M. Kračmanov.)

2.

Komu, mila draga, košulicu šivaš?	'Si mi momci nose vezane opance,
Tebi, mili dragi, da jo nosil bodeš,	A moj mili dragi čizme z ostrugami.
Da jo nosil bodeš, kad vu tabor pojdeš,	Vid'li smo ga vid'li spod Budina grada:
Kad vu tabor pojdeš, ar nazad ne dojdeš.	Njegva rusa glava po Dunaju plava,
Koga bom stajala, za te bom pitala:	Njegve črne oči svetle zvezde broje,
Ste li gde videli mojega dragoga?	Njegvo ruso telo vu Dunaj se vtapla,
Da bi ga mi vid'li, ne bi ga poznali,	Njegvo britko sabljo turski paša paše,
Lehku je poznati mojega dragoga;	Njegva vranca konja Turci izjahuju.

b) Isterske.

(Poslal J. Volčič.)

2.

Na srid polja kita ružmarina,	Obukla je robu Jurja svoga,
Pod njoj sidi mlada Katarina,	Pripasala j' kordu Jurja svoga,
Pred njoj mlada droban šiv šivala.	Zajahala j' konja Jurja svoga;
Priletela tica spod oblaci,	Na njen jaše na to polje ravno.
Vergla njoj je knigu v krila.	Na sred polja turska leži vojska.
Kad je mlada knigu razibrala,	„Oj van Boga, turski vojevoda!
Onda j' mlada tužna i žalostna,	Koja cena ovega junaka?“
Da njoj Turci Jurja podsuznili.	„Mala cena, tri tisuč dukata.“
K njoj je prišla sestra Margarita.	Z jenu j' ruku jaspre odbrajala,
„Jel' istina, mlada Katarina,	Z drugu ruku kordu pomicala;
da su t' Jurja Turci podsuznili?“	Smakla j' ona svitlu kordu svoju;
„Terda vira, mlada Margarita!“	Sin je Turcin glave posikala.
Šetala se je v bile kamare,	Zame sobu Jurja na konjića,
Ubukla se, što j' naj liplje mogla.	I š njim jaše v bele grade svoje.

c) Kerške.

(Poslal J. Črnčić.)

1.

Vstanoh jutrom rano, ter pojdoch na more,	Nego ono Mare svatja po-te gredu. —
Stanoh na stencicu ¹⁾ , ustrgoh ²⁾ plavčicu ³⁾	Spravjaj Mare ruho, svatja po te gredu.“
Od dvi sto vesolác ⁴⁾ , od tri sto jidorác ⁵⁾	„Nit som ga spravjala, nit ću ga spravjati,
Ona brzo teče majki povidati:	„Mila majko moja! videla som plavcu
„Mila majko moja! videla som plavcu	Nit ću ga spravjati, nit ću š njimi pojti.“
Od dvi sto vesolác, od tri sto jidorác!“	„Oćeš Mare očeš, očeš i po sili.“
„Nisu Mare vesla, niti su jidorca,	„Zač niste mi majko prvo povidala?

1) Sten ili stena nije Wand, nego: kamen živac, Stein; 2) Ust'rđci, — ustržem, ustrgol mislim da je glagol: ustreči, ali drugo znamenuje — opaziti; 3) plav, i — brod; 4) Ves (a, e, o) lee od veslo; 5) jidorce od jidro, jadro.

Tako byh ja byla bašelak ⁶⁾ sadila,
Vsakomu svatjaku ⁷⁾ kitu byh ga dala,
A mómu dragiču cel struk byh ga dala.
Drugé jih majčice po devet imaju,
Ony jih nedaju 'zvan grada ovóga;
A vy, mila majko, ner ⁸⁾ mene jedinu,
I mene dajete 'zvan grada ovóga!⁴

„Pusti me, hčí moja, neran' srdca
móga!“⁴

„Kad budu divojky na mašu hodily,
Vsaka hoće majka svoju hčercu g'jedat,
A vy, mila majko! koga vy očete?“

„Pusti me, hčí moja, neran' srdca
móga!“⁴

„Kad budu divojky na tonoc ⁹⁾ hodily,
Vsaka oće majka svoju hčercu g'jedat,
A vy, mila majko, koga vy očete?“

Kad mi se je Mare zvan grada spravila,
Još mi se je Mare nazad povrnula:

„Ostani mi z Bogom, prelipi gradiću!
Va tebi ostavjam svoju milu majku!“

Još mi se je Mare nazad povrnula;

Tot Marini dvori pelinom zarasli,
A Marine vrata bršljanom spletene:

„Susedice mile, kdi je meni majka?“
Još niste vy Mare do pol puta byla,

Kada vam se majka s dušicun dilila.

Glasnik literarni.

Sreča v nesreči ali popisovanje čudne zgodbe dveh dvoječkov. Na svitlobo dal Janez Ciegler, fajmošter pri sv. Tilnu v Višnji gori 1836. (V bohoričici.)

III. del. Oče Svetin je bil na Laškem ujet in gnan do francoskega mesta Bezansona. Čez sedem let potem Napoleon Špancom vojsko napové; Svetin pa mora iti med njegove trume. Tu ga vojvoda M. vzame k sebi za služabnika, in pri mestu Salamanki sta bila obá zajeta. Vojvoda so k smerti obsodili, Francetu pak je bilo dopuščeno, verniti se v domači tabor, ker ni orožja imel, in je svojemu gospodarju svetoval, da naj se brez boja podá. Zvesti Svetin je pa gospoda zvito smerti otél, in pomagal mu čez reko izplavati. Napoleon to izvé, ter pošlje verlemu služabniku zlat križec. Kmalo mu je bilo dovoljeno, da naj gre zopet na Francozko; ali ker na suhem ni bila pot varna, zato se pelja po morji. Tam so ga tolovaji prijeli in v Afriko za sužnja prodali. Terpel je blizo dve leti, preden je ušel. Bežé priteče do morja, in ladije, ktero je tam ugledal, prosi, da naj ga sprejme, ker je uhajavec. Gospodar ga vzame; ali tudi on je z ljudmi kupčeval. Peljal ga je v Ameriko in tamkaj prodal. Kervavi boji so vmolknili, Napoleon je bil vgnan; vojvoda M. pak pride gosposki oblečen v Ameriko, in tukaj najde Svetina. Z veseljem ga odkupi, in v Tulon ga sabo vzame; sklenil je bil tam do smerti prebivati. Ravno je bilo Janezovo ženitovanje, ko prideta iz Amerike; in tako sta se najdla oče in sin. Bazili Hudon pa, ki je bil tudi uže domá, pové za brata Pavla in za mater Nežo. Izvedili so eden za drugzega in dopisovali si do konca svojega življenja. Oče je ostal pri Janezu, in mati pri svojem Pavlu do smerti.

Ta povest je take snóvi, da se mora slovenskemu ljudstvu skoraj uže samo zavoljo tega prikupiti. Poglavitne osebe so naše, imena imajo slovenska, njih dom je krajnska zemlja blizo Ljubljane, in čas, v katerem se to godí, ni starodavni, ampak bližnji. Začetek je v domači deželi, od koder se možje potem razidejo križem svet. — Pisatelj je dobro znal, da je ljudstvo med nami radovedno; da v slast

6. bosilje; 7. pirovljanin; 8. ner — než (česk.) nego; 9. ples.

izvprašuje, kakó je drugod po zemlji; kakó tam živijo ljudje; kaj delajo; s čim se ptujci hranijo; vedil je, da se rado bere od vožnje po morji od hudih viharjev in potopov, ker nekoliko naše dežele sega notri do jadranskih valov, od koder časi celó prosti narod pripovedovati čuje, kaka nevarnost ladijam pertí, ako se udarijo vetrovi. Tudi vojske ni pozabil. Kdo rad ne posluša, kako se v kervavi bitvi trume zgrabijo, ko topovi germé? Dosluženi vojščaki radi razlagajo, kar se je njim pripetilo; toda njih besede so večidel tako poverhu, tako lažnjive, da se ljudém o tej reči misli ne razvedré, ampak še bolj zamotajo; radovednost pak se vender le budí. Gap je vojeval na Ruskem, kjer je bil Napoleon prvič popolnoma premagan, Svetin pa med brambovci na Laškem, in pozneje tudi na Spanskem. Ta knjiga je prišla 1836. leta na svitlo, in tačas je bilo med nami še dosti ljudi, ki so ponnili mogočnega cesarja Napoleona; bilo jih je celó, ki so morali sami k orožju; pa še zdaj se dobi kak stavec te verste. — Brezi skerbi je tudi osoda obeh dvojčkov ljudém v serce segla. Pavle je bil prav iz majhnega velik duhoven blizo Dunaja, cesarskega sedeža. Od le-tega mesta imamo več prigovorov, ki pričajo, v koliki časti je pri nas; in kdor je prostemu Slovincu na Dunaji bil, ta je bil deleč; kar bo pa železna cesta gotovo izpremenila. Tudi ne smemo pozabiti duhovskega stanú. Saj vemo, kako je; če Slovenec sina dá v šolo, hrepeni samo, da bi mu novo mašo pel; in ako se želje izpolnijo, potem sta srečna mati in oče. — Janez pa ide v Terst, bogato, kupčijsko mesto, ki se zdi prostim Slovincem jako imenitno. Mislijo, tamkaj mora vsak obogateti, če le hoče prav obračati in varovati, ker tam je uže nekteri prišel iz beraštva na veliko bogastvo. Kdor med nami ne more sina do konca izšolati, kaj potem naredi? V Terst gre ž njim, vzlasti Notranjec in Doleneec?

Vidili smo, da je pisatelj srečno ubral, izverstno razmotal in razdélil svoje gradivo, iz kterega bi se bilo dalo narediti mojstrovsko národno delo; pogledjmo tedaj, kako ga je izdélal! (Konec prihodn.)

* Bukve Vodnikove (Vodnik - Album), ki jih je vredil g. Dr. E. H. Costa, se v Ljubljani pridno natiskujejo. Natisnjenih jih je doslej 6 pol, vseh vkup jih bode okoli 20. Razpadajo v dva razdelka; prvi obsega sledeče sestavke, ki se tičejo življenja Vodnikovega: Biografische Skizze von Dr. E. H. Costa, Vodnik und seine Zeit von Petruzzi, Vodnik's letzte Stunden von Dr. H. Costa, Vodnik in slovenščina, sp. Malavašič, Vodnik slov. pisatelj, sp. Metelko, pregled Vodnikovih pesem, sp. Hicinger, Vodnikove Novice, sp. Bleiweis, Vodnik als Archäolog und Historiker von Dimitz, Vodnik und Valvasor von Jelouschek, Briefe Sigmund's Baron von Zois an Vodnik in Vodnikfeier im Februar 1858. Drugi oddelek bo prinesel več kot 150 raznih lepoznavskih in zgodovinskih reči, skorej od vseh živečih slov. pisateljev. Ni treba opominjati, da bodo te bukve velike velike imenitosti in zanimivosti za vsakega Slovence; zatorej se

je oglasilo že čez 1000 naročnikov. Po bukvarnicah se bukve ne bodo prodajale, naj torej noben domorodec ne zamudi, vsaj v kakih 14 dneh še stopiti v število naročnikov. *)

Glasnik iz domačih in tujih krajev.

Iz Celovca. 1. julja. — Naj sprejmó vsi Slovani žalostno oznanilo o veliki zgubi, ki nas je koroške Slovence takó nenadama zadelo. Ugrabila nam je nemila smert našega preljubljenega šolskega svetovavca in nadzornika ljudskih šol na Koroškem, Simona Rudmaša, ki je snoči ob šestih po prejetih svetih zakramentih mirno in udano v Gospodu zaspal. Kdo bi si bil mislil, da bomo tako hitro zgubili moža, ki je bil zmiraj terdnega zdravja in toliko krepke postave! Okoli velike noči je jel kumerneti; moči so pešale, lica so mu vpadale; pa žalibog on ni porajtal gotovih znamenj hude znotranje bolezni. Še v ponedelek 28. junija je delal v pisarnici, je spisal svojo zadnjo oporoko, šel k spovedi in na dan sv. Petra in Pavla je še bral po navadi realnim šolarjem v gimnazialni kapeli — po njegovih lastnih besedah — poslednjo sveto mašo. Domú pridši se je vlegel na — smertno postelj. Vsako minuto je bilo pričakovati, da bo vgasnila berleča luč življenja, kar se je res prihodnji dan ob šestih zvečer zgodilo. V petek 2. julja ob šestih je bil pokop; toliko ljudi iz bližnjih in daljnih krajev se je bilo zbralo, da ne pomnimo lepšega pogreba. Rojen je bil rajni 21. oktobra 1795 v Št. Vidu v Junski dolini. Od leta 1827 do 1839 je bil vodja normalnih šol v Celju in od l. 1839 do 1851 v Terstu, od kodar je bil poklican na Koroško. Svoj materni jezik je ljubil čez vse; zatorej je krepko podpiral vse domorodne naprave. Bil je nekoliko časa vrednik „Jadranskega Slavjana“ in je spisal „potovanje v Krajclingo“ in „kratko številoslovje“ v slovenskem in „Beiträge zum Methodenbuche“ v nemškem jeziku. V oboji je bil sama prijaznost in dobrotà; vse, kar je zamogel, je razdelil med uboge; posebno pa je podpiral šolske pripravnike, da bi si iz njih priredil čedalje več sposobnih učiteljev za ljudske šole. Z Rudmašom je padel močen steber narodnosti naše na Koroškem; v njem so zgubile šole in ubogi učitelji svojega naj skerbnjšega varha in naj boljšega očeta. — Pa tudi Krajnska je zgubila — kakor naznanjajo Novice — enega svojih najzvestejih sinov. Zamerl je za mertudom 29. junija fajmošter v Čatežu, Juri Kobe, znan vsem Slovencom po raznih sostavkih v Novicah in drugih slov. časnikih. Bil je slovenščini podpornik od naj prvih časov do poslednje minute. — Naj jima sveti večna luč!

Iz Celja. 8. julija. J. Š. — Milotoplo poletje imamo. Parlivo vročino preteklih dni je ohladil pohleven dež; okreplil je tudi on vinograde in žitne

*) V Celovcu jih nabira vredništvo Glasnika.

polja po vesolnem Posavinju. Lepó stojé sejatve, drevje prikimuje polno žlahnega sadja, in vinovo tertje obiluje sladkega grozdja. Nad vsem tem gleda ljubeznjivo okó zlatojasnega neba. Seljak upa, kakor že dolgo ni.

Britko nas je v Celju zadela žalostna vest iz Celovca, da ondi odumerl je častiti šolski savétnik gospod Rud maš. Odumertje prerano tega verlega možá obžaluje tudi tukaj mnogo njegovih prijatlov in poštovateljev (med temi tudi pisatelj teh verstic). Kajti bil je ranjki 12 let (od leta 1827 do 1839) ravnatelj celjske normalke; bil je tudi častni mestján celjski. Prijaznega možá pa so ljubili in poštovali učenci in učeniški; ostal je bil tudi v prijetnem spominu Celjanov sploh. To se je očitno pokazalo v četrtek 8. julija tega leta. Bila je namreč taj dan v tukajšni farni cerkvi bilja po zamerlem gospodu. Napolnili so cerkev učenci, učitelji, mestjani, ter žalovaje molili za pokojnega, njih učenika in prijatelja. Daj mu, mili Bože, lahko počivanje v domorodnem pokojišču!

Konečno priobčujem še nekaj zanimivega iz našega mesta. Nedavno je iz Tersta v Celje došla naročba, da bi tukaj izdelalo se 200 težkih voz, namenjenih v O d e s o. (Potrebujejo jih ondi nek 2000 ob izdelovanju železnice proti Moskvi). Prevzel je to naročenje tukajšni vlastnik, gosp. Borovič, ter je najel in vpregel vse kolarje in kovače v Celju in po okolici, da bi dogotovili, kakor je zaukazano bilo, naročene vozove do konca meseca junija. Toti rokodelci so lotili se urno naročenega opravila; delali so noč in dan; do poslednjega dneva rožnika je bila dogotovljena terščanska naročba. Izdelek je izversten in dohodek je obilen, ki je došel podvzetniku in marljivim kolarjem in kovačem. Te dni so stale dolge rajde teh vozov pred gospod Borovičevoj hišoj in pred kolodvorom; gledali smo jih, čudovaje se njih namembi in daljavi, kamor pojdejo. Pojdejo pak od Celja v Terst, od Tersta po morju na Rusko v O d e s o, kjer jih, kakor smo že omenili, ob izdelovanju prihodnje železnice potrebujejo. Takó je postregla vnovó zelena Štajarska daleki Rusii. Kakor namreč pred nekimi letmi odtod peljali so po morju v Celju dodelane lesene kolibe, okoli Celja nakupljeno senó, krompir in sočivje v daljno Rusijo, takó grejo letos v Celju dodelani težki vozovi tudi tje, in po ruskih planjavah bodo derdrale kola slovenske.

V. Pešti mesca junija. (Dalje) — 12. dan tega mesca smo veselo praznovali. Posvečevali smo spravo in edinost tukajšnih učiteljskih stanov. Kar si želé narodi in cele dežele, ki jim je resnica za omiko svoje mladine, kar si želé velike mesta, kar Dunaj sam ni dosegel in morebiti ne bo, smo tukaj v saboto 12. t. m. doživeli.

Učeniški in vodji politehniko in vseučilišča, obeh realskih šol in kupčijske akademije smo se sošli zjutraj na vse zgodaj, kakor je bilo dogovorjeno, tam za Budanskim mestom v senčnatem logu: Stadtmaierhof. Od todi je nas pot peljala po prijazni, z vinogradi okinčani

dolini tje proti večeru. Natora ima tukaj lepše kraje, kot bodi si kjerkoli okoli Bude in Pešta; le škoda, da ji manjka vodá, ki dajejo hribčkastim okrajnam po družih deželah vse bolj živ obraz. Zmiraj bolj živa je bila družnja, posebno po tem, ko smo v Leopoldifeld-u — 2 uri od Pešta — se nekoliko okreščali. Od todi smo hodili večidel po lesovih; pesmice so se jele prepevati, da se jena vse kraje razlegalo. Obšli smo Lindenberg, ki proti večeru skoraj dolino zapera s svojim herbtom. Na sedlu med njim in Johannisberg-om, naj višjem tukajšnjih hribov, smo ostali o poldne pri južni v čedni gostivnici. Družnja je bila tako polna življenja, da kakor lep je obzor, ki na nekterih krajih tukaj odgrinja celo dolino, mesti in Donavo in unkraj raván do obočenega neba, vendar skoraj nič nismo pečali se za to. Prepevaje vesele pesmi, smo dočakali še nekaj drugih povabljenih gostov. Pri južni nas je bilo čez 50 mož. Mislite si prav, kaj se to pravi na Ogerskem, kjer ni nobenega pravega družbnega življenja, nobene sprave med ptujci in madjari, tukaj kjer še zlo srovino kopljemo! Kaj veselo je bilo pogledati po mizah in viditi toliko mladih serčnih mož, ki so čutili, da smo vsi ene volje, vsi prišli sem, da se spoznavamo in združujemo bolj in bolj svoje moči.

Po jedi so se jele napivati zdravljice, pri kterih smo spomnili se lepega namena našega današnjega praznika. Pilo se je na srečo učiteljske edinosti, pilo na zdravje našega ministerijalnega opravnika in svetovavca gosp. M. Kollerja — rojenega iz Bohinja; spomnili smo se več družih glavarjev in gospodov; spomnili pa smo se tudi pri mizi zbranih vsih narodov našega cesarstva. Vse je bilo vneto in veselo.

Pitanja družtva za jugoslavensku pověstnicu. Pod tim naslovom je razglasilo zgodovinsko društvo v Zagrebu več uprašanj prijatlom domačih starin in domače povestnice s prošnjo, da bi skerbno zbirali enake narodske znamenitosti. Podajemo jih, nekoliko okrajšane, tudi rodoljubnim Slovencom, da bi se tudi pri nas skerbno zbirale in zapisovale enake starice. Veliko žlahnega zernja je še raztresenega po slovenski domovini; glejmo, da se skorej pobere, da konca ne vzame. Vsaka poslana drobtinica se bo z veseljem razglasila po Glasniku. Imenitniše uprašanja so: 1. Ali se nahaja v vaši okolici po ljudski roki nakopičenih gomil? Kako se zovejo? Kaj se pripoveda o njih; 2. Ali so se izkopale zunaj navadnega pokopališča kake kosti, kakšne velikosti in verste? Ali so ležale na zemlji ali pod zemljo? Ali je bilo mesto ograjeno ali ne? Ali se je najdljo v grobnici orožja, penězov, dragega kamenja, pepela itd.? 3. Ali je v vaši okolici starih zidin? Kdaj, iz česa, od koga so zidane? 4. Ali se nahaja starih opek z napisi in drugimi urezanimi znamenji; 5. Ali je pri vas ostankov starih vodovodov in rovov? 6. Ali se je pri kopanju najdljo starega posodja ali kaj družega, in kaj je bilo v njem? 7. Ali so bile pri vas kedaj najdene ali izkopane stare slike, itd. kipi, penezi, perstani, kopja, meči, štiti, čelade iz zlata, srebra itd.? 8. Ali se nahajajo v vaši okolici kameni s slavenskimi, gerškimi, latinskimi itd. napisi? Kje se naha-

jajo sedaj, če so bili najdeni? 9. Ali se nahaja pri vas gorá, bregov, poljá, dolin, klancov, jam, pečin itd., ki spominjajo na staro dobo, na mitologijo ali na povestnico? Kaj se je tam zanimivega prigodilo? 10. Ali je pri vas starih gradov, samostanov, cerkvišč in drugih imenitnih stavb in kaj se pripoveduje o njih? 11. Ali je po cerkvah in gradovih znamenitih podob od dobrih umetnikov? itd. 12. Ali je kje starih rokopisov, starih povelj in drugih knjig, olepšanih z raznimi podobami? 13. Kakšni umetni predmeti se nahajajo v vaši farni cerkvi ali podružnicah? ali je starih nadpisov na zvonovih, podobah, cerkvenih posodah ali na nadgrobnih spomenikih? 14. Kakšne običaje in navade ima ljudstvo o porodu, kerstu, ženitvanju, kumovanju, smerti in pogrebu? dalje pri koledovanju, ob novem letu, o sv. treh kraljih, o veliki noči, o sv. Jurju, o kresu itd.? Kakšne pesmi prepeva ljudstvo o tej priložnosti? 15. Kaj pripoveduje ljudstvo o vilah (belih ženah), rojenicah, copernicah in vračaričah? Kaj o Belbogu, o Triglavu, Kurentu, Svetovidu, o Čartu, mori, škra-teljnu; o kugi, smerti itd. Kaj o vešah, o živem ognju? 16. Ali je pri vas kako posebno mesto, kjer se shajajo copernice? Ali se nahajajo jame in špilje, kjer so prebivale bele žene? itd. 17. Kaj pripoveduje ljudstvo o raznih pticah in zveréh: o sovi, kukavici, golobu, slavčku, lastavici, pastarici (pliski), černjevki, o čuku, mertvaški tici; beli kači, oži in drugih kačah, o modrasu, zmaju itd.? Kaj o zori, soncu, mescu, o zvezdah, o mlaju in mladej nedelji? Kaj o vetru in oblakih, o toči in gromu? 18. Kaj se pripoveduje o zvezdah, o rimski cesti, o božjem stolcu (mavrici), o dernicah (Kader se v daljavi bliska (Wetterleuchten), pravijo v Rožu: dernice igrajo) itd. 19. Kakšne narodne pesme se pojejo? Ktere posebnosti ima narečje v vaši okolici? 20. Ali je živel v vaší okolici kak pisatelj, umetnik itd. Kako bi se mogel dobiti njegov življenjepis?

Imenik častitih g. g. naročnikov.

54. K. Robida, prof. v Celovcu; 55. O. P. Javornik, fajn. v Št. Jurju; 56—57 L. Ferénik, kpl. in A. Valentinič, šol. vodja v Belaku; 58. Fr. Repić, kpl. v Jelšanah; 59. J. Vesel, dijak v Ljubljani; 60. A. Lesar, c. k. učit. vere in slov. jez. v Ljubljani; 61. J. Varl, fajn. v Krašnji; 62 Dr. L. Vogrin, nadek. pri sv. Jurju; 63. Elizabeta Zurman, žena žup. pri sv. Trojci. 64. J. Kobe, fajn. v Čatežu; 65. Fr. Volavšek, kpl. v Maksavi; 66—68. J. Šust, A. Lovriha in Planinšek, mašn. in bogsl. v Terstu; 69. M. Fras, posestn. na selski gori; 70. J. Sajovec, kpl. v Beršecu; 71. Fr. Pelhan, fajn. v Kastelneru; 72. A. Wolf, fajn. v Kobaridu; 73. Fr. Metelko, prof. v Ljubljani; 74. K. Dirnwirt, kpl. v Celovcu; 75. Bravno društvo v il. Bistrici; 76—78. V. Geršak in A. Kos gimn. uč. in kardinalsko sirotište v Zagrebu; 79—81. bogsl. knižn., Fr. Šparl, J. Pavalec bogsl. Dr. J. Muršec, prof. v Gradcu; 82—87. M. Pirc, stolni vik., A. Respet, prof. A. Žniderčič, J. Bizjak bogsl., A. Tušar in Gabrieučič, gimn. uč. v Gorici; 88. J. Doljak vik. v Cerovem; 89. J. Pašič, fajn. v Senožcah; 90. J. Šivic, kpl. v Planini; 91. Fr. Pfeifer c. k. uradn. v Ljubljani; 92. A. Capuš, c. k. uradn. v Nov. mestu; 93. F. Kramberger, kor. v Voravi. (Dalje.)

Natisnil Janez Leon v Celovcu.